

DOI: 10.33270/03263801.1
УДК 159.9:37.015.3:796

БОНДАРЕНКО Валентин*

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри спеціальної фізичної підготовки Національної академії внутрішніх справ

03035, пл. Солом'янська, 1, м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0170-2616>;

ХУДЯКОВА Наталія

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки Національної академії внутрішніх справ

03035, пл. Солом'янська, 1, м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9068-2767>;

ШУМКО Яна

науковий співробітник відділення організації наукової роботи здобувачів вищої освіти відділу організації наукової діяльності Національної академії внутрішніх справ

03035, пл. Солом'янська, 1, м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6297-6445>

Вплив соціально-організаційних чинників освітнього процесу на мотивацію курсантів до занять фізичними вправами

Анотація. Актуальність теми зумовлена необхідністю забезпечення стійкої мотивації курсантів до занять фізичними вправами як важливої психологічної передумови професійної готовності, психоемоційної стійкості й ефективності майбутньої правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану. Метою статті є визначення впливу соціально-організаційних чинників освітнього процесу на мотивацію курсантів до занять фізичними вправами. У статті проаналізовано сучасні наукові підходи до проблеми мотивації фізичної активності в системі професійного навчання, положення теорії самодетермінації, а також психологічні концепції внутрішньої та зовнішньої мотивації. З'ясовано структуру мотивації курсантів до занять фізичними вправами. Методологічну основу дослідження становлять положення психології мотивації діяльності, теорії самодетермінації та системного підходу; використано методи аналізу й узагальнення наукових джерел, анкетування та методи математичної статистики. Встановлено, що соціально-організаційні чинники освітнього процесу (підтримка колективу, вимоги керівництва, система оцінювання, особистий приклад викладачів) виконують функцію зовнішніх регуляторів поведінки курсантів. Водночас домінування контролюваного стилю педагогічної взаємодії та орієнтованість виключно на нормативні вимоги й оцінювання результатів знижують рівень усвідомленої мотивації, посилюють інтроектовану регуляцію та можуть спричинити формування формальної, ситуативної участі курсантів у фізичній активності. Наукова новизна роботи зумовлена психологічним обґрунтуванням ролі соціально-організаційних чинників освітнього процесу. Практична значущість роботи полягає в можливості використання отриманих результатів для вдосконалення організаційно-психологічних засад професійного навчання курсантів у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Ключові слова: воєнний стан; курсант; мотивація; освітній процес; поліцейський; соціально-організаційні чинники; фізичні вправи.

Історія статті:

Отримано: 19.03.2026

Прийнято: 24.04.2026

Опубліковано: 29.05.2026

Рекомендоване посилання:

Бондаренко В., Худякова Н., Шумко Я. Вплив соціально-організаційних чинників освітнього процесу на мотивацію курсантів до занять фізичними вправами. *Юридична психологія*. 2026. № 1 (38). С. 7–14. DOI: 10.33270/03263801.1

*Відповідальний автор

© Бондаренко В., Худякова Н., Шумко Я., 2026.
This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Вступ

Сучасна система вищої освіти, зокрема підготовка курсантів закладів зі специфічними умовами навчання, вирізняється зростанням психоемоційного навантаження, підвищеними вимогами до професійної готовності та потребою швидкої адаптації до динамічних соціальних і безпекових факторів (Tyshchenko, 2024). В умовах воєнного стану особливої актуальності набуває проблема збереження фізичного та психічного здоров'я майбутніх офіцерів поліції, що безпосередньо пов'язано з рівнем їхньої мотивації до систематичних занять фізичними вправами (Bondarenko et al., 2023; Sytnik, Miroschnychenko, & Svidenska, 2022). Дослідники зазначають, що в межах професійного навчання фізичні вправи з оздоровчою метою використовують як під час аудиторних, так і позааудиторних занять у процесі опанування навчальної дисципліни «Спеціальна фізична підготовка».

У сучасних умовах спеціальна фізична підготовка курсантів є не лише засобом розвитку фізичних якостей, а й критично важливим психологічним ресурсом, що забезпечує формування ефективних механізмів саморегуляції, підвищення стресостійкості, розвиток волевих рис і внутрішньої готовності до виконання службових завдань у складних і потенційно небезпечних умовах правоохоронної діяльності (Bondarenko et al., 2023). Одним із ключових детермінант ефективності підготовки є мотиваційна сфера особистості, яку формують завдяки комплексному впливу соціально-організаційних факторів освітнього процесу. Серед них особливо значущими є організаційна структура занять, підтримка колективу, система оцінювання та приклад викладачів і командирів (Ihnatenko, 2016; Lytvyn, 2017).

Усвідомлення спеціальної фізичної підготовки як психологічного ресурсу дає змогу оцінити її значення для формування стійкої внутрішньої мотивації курсантів до систематичних занять фізичними вправами, а також розвитку ефективних механізмів саморегуляції, що є ключовими компонентами професійної готовності до службової діяльності (Bondarenko et al., 2025). З огляду на зазначене, соціально-організаційні чинники освітнього процесу виконують функцію каталізаторів, сприяючи інтеграції зовнішніх вимог у внутрішні мотиви та стимулюють усвідомлення значущості фізичної активності для особистої безпеки, професійної компетентності та психоемоційної стійкості курсантів. Тобто мотиваційна сфера є ключовим механізмом, що забезпечує перехід від зовнішньо регульованої до внутрішньо прийнятої мотивації до занять фізичними вправами й інтегрує спеціальну фізичну підготовку в систему професійного навчання правоохоронців.

Такий підхід надає можливість поєднати фізичний, психологічний і мотиваційний

компоненти професійного навчання та поліпшити ефективність освітнього процесу в умовах підвищених навантажень і стресових ситуацій (Okhrimenko et al., 2024). Серед соціально-організаційних чинників виокремлюють особливості організації навчальних занять, систему оцінювання, специфіку міжособистісної взаємодії в курсантському колективі, вимоги керівництва, а також особистий приклад викладачів і командирів. Саме ці компоненти освітнього процесу, на думку В. В. Бондаренка, В. А. Данильченка та А. Р. Ікаєва (2025), здатні як посилювати внутрішню мотивацію курсантів, так і обмежувати її, зводячи фізичну активність до формального виконання нормативних вимог.

Попри значну кількість наукових праць, присвячених проблемам мотивації до фізичної активності, недостатньо дослідженим залишається питання комплексного впливу соціально-організаційних чинників освітнього процесу на мотивацію курсантів з позицій юридичної психології, особливо в умовах воєнного стану. Це зумовлює актуальність і наукову доцільність обраної тематики.

Огляд літератури

Проблема мотивації до занять фізичними вправами посідає вагоме місце в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях (Bashavets, Mikheienko, & Zhamardii, 2024). Українські й іноземні науковці вивчають її з позицій психології особистості, педагогіки, теорії фізичного виховання та професійного навчання, акцентуючи на різнобічних аспектах мотиваційних процесів та їхньому зв'язку з особистісним розвитком і професійним навчанням (Yukhymuk et al., 2025; Koval, 2020). У сучасних дослідженнях нерідко використовують положення теорії самодетермінації (Ryan, & Deci, 2020), відповідно до якої стійку внутрішню мотивацію формують за умови задоволення базових психологічних потреб у самостійності, компетентності та соціальній залученості. У межах цієї теорії мотивація є не лише спонуканням до діяльності, а й складною системою, що визначає енергію, спрямованість, наполегливість і регуляцію поведінки.

Подальший розвиток ідей теорії самодетермінації у сфері фізичної активності представлено у працях І. Pavlova, D. Zikrach, V. Shvets, P. Petrytsa, D. Ortenburger (2022), де на основі особистісно орієнтованого підходу обґрунтовано наявність різних мотиваційних профілів у майбутніх фахівців з фізичної підготовки. Дослідники доводять, що поведінкові вияви мотивації (систематичність занять, самостійність, наполегливість) тісно пов'язані з рівнем внутрішньої мотивації, орієнтованої на знання, досягнення та переживання позитивного досвіду, а також із формами зовнішньої регуляції та амотивації. Таке трактування дає змогу тлумачити мотивацію як

динамічну систему, що залежить від умов освітнього процесу.

З огляду на зазначене, українські науковці зосереджують увагу на педагогічних механізмах формування мотивації до фізичних вправ. Зокрема, В. С. Гуменний, О. В. Галата та О. В. Ложченко (2021) акцентують на необхідності застосування поетапного підходу, який передбачає первинне діагностування мотиваційної сфери курсантів, чітке формулювання завдань і застосування науково обґрунтованих педагогічних засобів. Автори зазначають, що мотиви є рухомою системою, здатною змінюватися під впливом організації освітнього процесу, змісту занять і характеру педагогічної взаємодії. На підставі емпіричних досліджень науковці виокремлюють комплекс внутрішніх і зовнішніх мотивів, що спонукають курсантів до занять фізичними вправами, серед яких провідне місце посідають орієнтованість на майбутню службу діяльність, усвідомлення користі фізичних вправ, прагнення до підвищення рівня фізичної підготовленості, відновлення після інтелектуального навантаження та поліпшення стану здоров'я. Це засвідчує поєднання в мотиваційній структурі як професійно значущих, так і особистісно зумовлених компонентів.

У науковій літературі значну увагу зосереджено на ролі освітнього процесу в задоволенні базових психологічних потреб здобувачів освіти (Lytvyn, 2017; Okhrimenko et al., 2024; Tyshchenko, 2024). Дослідники переконані, що характер педагогічної взаємодії, стиль керівництва та ступінь надання самостійності у виборі форм діяльності набувають особливої психологічної значущості в умовах воєнного стану, оскільки безпосередньо детермінують розвиток саморегуляції, внутрішньої мотивації та усвідомленої залученості студентів і курсантів до фізичної активності. В умовах підвищеного рівня стресу, психоемоційної напруженості та невизначеності такі чинники виконують компенсаторну функцію, сприяють збереженню психічної стійкості, підтриманню професійної готовності й формуванню відповідального ставлення до власної фізичної та психологічної витривалості. У працях Н. Ігнатенко (2016), П. Ткаченка (2016) та О. Коваль (2020) обґрунтовано доцільність особистісно орієнтованої організації занять і варіативності рухової діяльності, що визначають як чинники формування усвідомленого ставлення до фізичної активності як важливого компонента особистісного та професійного розвитку. Зокрема, за результатами досліджень П. Ткаченка (2016) модернізація системи фізичного виховання здобувачів вищої освіти на засадах особистісно орієнтованого вибору рухової активності сприяє підвищенню зацікавленості до освітнього процесу, поліпшенню здоров'я та рівня фізичної підготовленості, залученню молоді до систематичних занять фізичними вправами та спортом. Науковець зауважує, що такий підхід формує стійку потребу у

фізичному розвитку, підвищує розумову працездатність і позитивно впливає на показники навчальної діяльності.

Окремий науковий напрям становлять дослідження, присвячені фізичній підготовці правоохоронців і військовослужбовців (Bondarenko et al., 2025). У цих роботах фізичні вправи визначають не лише як засіб досягнення належного рівня фізичної підготовленості, а і як інструмент формування психологічної стійкості, саморегуляції та професійної надійності, зокрема в умовах воєнного стану. Дослідники аргументують, що чітка професійна спрямованість фізичної підготовки підвищує усвідомлення її прикладного значення, що позитивно впливає на мотиваційну залученість курсантів.

Поглиблений аналіз структури мотивації до фізичних вправ представлено у праці V. Yukhymuk, I. Matviienko, S. Lopatskyi (2025), у якій виокремлено ціннісно-смысловий, мотиваційно-спрямувальний, поведінково-вольовий та емоційно-регуляторний компоненти. Науковці зазначають, що фізична активність виконує важливу емоційно-регуляторну функцію, сприяє зниженню рівня стресу, психоемоційного напруження та профілактиці емоційного вигорання, що є особливо значущим в умовах підвищених навантажень.

Водночас соціально-організаційні чинники освітнього процесу, серед яких: підтримка колективу, система оцінювання, вимоги керівництва, особистий приклад викладачів, – у більшості досліджень визначають як переважно зовнішні стимули мотивації. Науковці вважають, що за умови підтримувального педагогічного стилю ці чинники можуть сприяти інтеріоризації мотивів і переходу від зовнішньо зумовленої регуляції до внутрішньо прийнятої мотивації (Ntoumanis et al., 2021; Ntoumanis, & Moller, 2025; Ryan, 2025).

Отже, аналіз наукової літератури засвідчує необхідність комплексного вивчення впливу соціально-організаційних чинників освітнього процесу на мотивацію курсантів до занять фізичними вправами відповідно до сучасних психологічних теорій мотивації та специфіки професійного навчання в умовах воєнного стану.

Матеріали та методи

Мета роботи полягає у визначенні впливу соціально-організаційних чинників освітнього процесу на мотивацію курсантів до занять фізичними вправами. Дослідження проводили упродовж 2025–2026 навчального року на базі Національної академії внутрішніх справ. У вибірку увійшли 240 курсантів, які навчаються за спеціальностями «Право» та «Правоохоронна діяльність», з них: курсанти першого курсу – 83 особи, другого курсу – 86 осіб, третього курсу – 71 особа. Такий розподіл учасників надав можливість зважити на особливості професійного

становлення курсантів на різних етапах навчання та забезпечити репрезентативність вибірки.

Відповідно до мети дослідження було застосовано комплекс взаємодоповнювальних теоретичних, емпіричних і методів математичної статистики. До теоретичних методів належали аналіз, синтез, узагальнення та систематизація наукових джерел з проблематики дослідження. Застосування зазначених методів надало змогу уточнити понятійно-категоріальний апарат дослідження, визначити структурні компоненти мотивації до фізичних вправ та окреслити роль соціально-організаційних чинників у її формуванні. Серед емпіричних методів основним було анкетування. Для збору первинних даних розроблено авторську анкету, спрямовану на виявлення особливостей мотивації курсантів до занять фізичними вправами й оцінювання впливу соціально-організаційних чинників освітнього процесу. Анкетування проводили з використанням електронної платформи Google Forms, що забезпечило анонімність відповідей, добровільність участі та підвищило достовірність отриманих результатів. З метою аналітичного тлумачення емпіричних даних застосовано методи математичної статистики. Статистичне опрацювання результатів дало змогу виявити тенденції мотиваційних виявів курсантів та оцінити значущість впливу соціально-організаційних чинників освітнього процесу на мотивацію до занять фізичними вправами.

Результати й обговорення

Аналіз результатів анкетування засвідчив, що мотивацію курсантів до занять фізичними вправами формують під впливом поєднання внутрішніх настанов і соціально-організаційних умов освітнього процесу, які визначають межі та напрями реалізації фізичної активності в умовах професійного навчання. Установлено високий рівень ціннісного сприйняття фізичної активності. Абсолютна більшість респондентів (87,6 %) погодилися з твердженням, що заняття фізичними вправами є важливим компонентом їхнього способу життя, причому понад половина (56,3 %) – висловили повну згоду. Це засвідчує сформованість стійких ціннісних орієнтацій, на тлі яких соціально-організаційні чинники можуть підсилювати або, навпаки, обмежувати мотиваційну активність. Водночас глибина інтеріоризації мотивації є нерівномірною. Зокрема, внутрішню потребу в систематичній фізичній активності чітко усвідомлюють 73,8 % курсантів, а задоволення від виконання фізичних вправ незалежно від зовнішніх умов отримують 75 %. Це створює сприятливе підґрунтя для впливу освітнього середовища не лише як джерела зовнішніх стимулів, а і як середовища формування внутрішньої детермінованої мотивації.

Соціально-організаційні чинники освітнього процесу виявляються насамперед через обов'язкові заняття зі спеціальної фізичної підготовки. Понад половина опитаних (64,2 %) зазначили, що така форма організації занять мотивує їх до самостійного виконання фізичних вправ, що засвідчує потенціал навчального впливу як ініціального чинника залучення до рухової активності. Водночас значний відсоток нейтральних відповідей (24,2 %) дає підстави констатувати, що для частини курсантів ці заняття лишаються регламентованою вимогою та не трансформуються у внутрішню мотиваційну настанову.

Подібна тенденція простежується в системі оцінювання зі спеціальної фізичної підготовки: 66,3 % респондентів зауважили щодо її стимулювального впливу, однак майже кожен п'ятий (28,7 %) займає невизначену позицію. 5 % опитаних не згодні з твердженням, що оцінювання стимулює їх до занять фізичними вправами. Це дає підстави визначати контрольні заходи переважно як чинник зовнішньої регуляції, ефективність якого залежить від способу його педагогічного застосування та поєднання з підтримувальними формами взаємодії.

Важливу роль у мотиваційній структурі відіграє соціальне оточення. Підтримку товаришів як чинник мотивації до фізичної активності визнають 64,6 % курсантів. Соціальна взаємодія у навчальній групі сприяє формуванню відчуття залученості, взаємної відповідальності й емоційної підтримки, що посилює систематичність занять і допомагає долати ситуативні спади мотивації. Водночас наявність значної частки нейтральних відповідей (28,3 %) свідчить про неоднорідність групової динаміки та різний ступінь залученості курсантів у неформальні мотиваційні взаємозв'язки.

Заохочення та вимоги з боку керівництва вирізняються помірним мотиваційним впливом: позитивно їх оцінюють 65,8 %, натомість понад третина (27,1 %) респондентів ставляться до цього нейтрально. Такі результати дають підстави констатувати, що адміністративні впливи здатні посилювати дисциплінованість і виконання нормативних вимог, проте не завжди забезпечують формування стійкої внутрішньої мотивації. З огляду на це, вагомого значення набуває особистий приклад викладачів і командирів: 62,9 % курсантів зазначили його позитивний вплив на власне ставлення до занять фізичними вправами, однак 7,5 % опитаних із цим твердженням не погоджуються. Отримані результати засвідчують ефективність моделювання поведінки та важливість узгодженості декларованих вимог із реальною професійною практикою.

Оцінювання умов навчання, що орієнтовані на залучення курсантів до систематичної рухової активності, виявилось неоднорідним. Хоча 72,9 % курсантів схильні до позитивної оцінки,

однак значна частка нейтральних відповідей (18,8 %) і наявність негативних оцінок засвідчують існування організаційних обмежень. Це підтверджує аналіз чинників, які стримують фізичну активність: здебільшого курсанти зазначають брак вільного часу (38,8 %), надмірне навчальне навантаження (20,4 %) та психоемоційну втоми (16,2 %), – тобто соціально-організаційні фактори одночасно виконують як стимулювальну, так і обмежувальну функції та в умовах воєнного стану набувають нового змісту. Більшість респондентів (61,3 %) акцентували на зростанні мотивації до підтримання належного рівня фізичної підготовленості, пов'язуючи її з особистою безпекою та професійною готовністю до виконання службових завдань. Усвідомлення фізичної підготовленості як ресурсу виживання й ефективного виконання службових завдань посилює значущість освітнього середовища як простору формування відповідних настанов і поведінкових стратегій.

Отже, результати дослідження свідчать, що соціально-організаційні чинники освітнього процесу здійснюють стійкий, але неоднорідний вплив на мотивацію курсантів до занять фізичними вправами. Їхній мотиваційний потенціал цілком реалізується за умови поєднання регламентувальних вимог із підтримувальною педагогічною взаємодією, що створює передумови для інтеріоризації зовнішніх стимулів у внутрішні мотиви та формування стійкої орієнтованості на систематичну фізичну активність.

Висновки

Констатовано, що мотивація курсантів до занять фізичними вправами є психологічно складним утворенням, що формується в результаті взаємодії когнітивних, емоційно-регуляторних, поведінкових компонентів і детермінується особливостями соціально-організаційних чинників освітнього процесу. Виявлено, що соціально-організаційні фактори виконують функцію

зовнішніх детермінантів поведінки курсантів, які за сприятливих психологічних умов забезпечують поступову інтеріоризацію мотивів і перехід від зовнішньо зумовленої до внутрішньо прийнятої мотивації до занять фізичними вправами.

Установлено, що домінування контролювального стилю педагогічної взаємодії та орієнтованість виключно на нормативні вимоги й оцінювання результатів знижують рівень свідомої мотивації, посилюють інтроєктовану регуляцію та можуть спричиняти формування формальної, ситуативної участі курсантів у фізичній активності. Психологічна підтримка з боку викладачів і командирів, а також позитивний соціально-психологічний клімат у курсантських підрозділах сприяють підвищенню мотиваційної залученості, розвитку почуття відповідальності за власний психофізичний стан і формуванню стійких настанов на саморегуляцію рухової активності. Виявлено, що усвідомлення прикладної та професійної значущості спеціальної фізичної підготовки підсилює внутрішні мотиваційні настанови, сприяє формуванню ціннісного ставлення до фізичної активності та підвищує готовність курсантів до самостійного виконання фізичних вправ поза межами обов'язкових занять.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні взаємозв'язку мотивації до фізичної активності з показниками психоемоційної стійкості, саморегуляції та стресостійкості курсантів в умовах воєнного стану.

Подяки

Немає.

Фінансування

Дослідження не фінансувалося.

Конфлікт інтересів

Немає.

References

- [1] Bashavets, N., Mikheienko, O., & Zhamardii, V. (2024). Formation of students' motivational and value-based attitude toward health and a healthy lifestyle. *Origins of pedagogical skill*, 33, 167-173. DOI: 10.33989/2075-146x.2024.33.310066
- [2] Bondarenko, V.V., Danylchenko, V.A., & Ikaiev, A.R. (2025). Formation of health-developing competence in future police officers during training sessions in special physical training. *Pedagogical innovations: ideas, realities, prospects*, 34, 67-73. DOI: 10.63437/3083-6433-2025-1(34)-10
- [3] Bondarenko, V.V., Nikitenko, O.V., Rusanivskyi, S.V., & Slobodianiuk, P.A. (2023). Motivation for physical training of higher education students of the Higher Educational Institution of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine during extracurricular work under martial law. *Scientific Journal of the Mykhailo Dragomanov Ukrainian State University*, 11(171), 29-33. DOI: 10.31392/UDU-nc.series15.2023.11(171).06
- [4] Bondarenko, V.V., Prontenko, V.V., Rusanivskyi, S.V., Radzievskyi, R.M., Danylchenko, V.A., Shtanagei, D.V., & Pidoprygora, M.V. (2025). Motor activity regimen and daily energy expenditure of cadets and employees in practical units. *Wiadomości Lekarskie*, 78 (8), 1470-1475. DOI: 10.36740/WLek/209499

- [5] Humennyi, V.S., Halata, O.V., Lozhchenko, O.V. (2021). Features of motivation for physical education classes among cadets of flight specialties. *Bulletin of Kherson National Technical University*, 4(79), 190-195. DOI: 10.35546/kntu2078-4481.2021.4.22
- [6] Ihnatenko, S.O. (2016). Formation of students' motivation for independent physical education activities. *Science and Education*, 4, 125-130. DOI: 10.24195/2414-4665-2016-4-25
- [7] Koval, O. (2020). Formation of motivation for the development of physical activity among students of higher education institutions. *Bulletin of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University. Series "Physical Education, Sport and Human Health"*, 16, 32-36. DOI: 10.32626/2309-8082.2020-16.32-36
- [8] Lytvyn, V.V. (2017). Main factors of professional motivation of future patrol police officers. *Legal psychology*, 2(21), 145-155. Retrieved from <https://psychped.navs.edu.ua/index.php/psychped/article/view/685/689>
- [9] Ntoumanis, N., & Moller, A.C. (2025). Self-determination theory informed research for promoting physical activity: Contributions, debates, and future directions. *Psychology of Sport and Exercise*, 80. DOI: 10.1016/j.psychsport.2025.102879
- [10] Ntoumanis, N., Ng, J.Y., Prestwich, A., Quested, E., Hancox, J.E., Thøgersen-Ntoumani, C., & Williams, G.C. (2021). A meta-analysis of self-determination theory-informed intervention studies in the health domain: Effects on motivation, health behavior, physical, and psychological health. *Health Psychology Review*, 15(2), 214-244. DOI: 10.1080/17437199.2020.1718529
- [11] Okhrimenko, I.M., Bilevych, N.O., Drozdova, L.V., Borets, Y.V., Penkova, N.E., Markus, I.S., & Sheremet, I.V. (2024). Restoration of the psycho-physical state of future law enforcement officers during recreational and health-improving training sessions. *Acta Balneologica*, 66(4), 262-267. DOI: 10.36740/ABAL202404108
- [12] Pavlova, I., Zikrach, D., Shvets, V., Petrytsa, P., & Ortenburger, D. (2022). Profiles of academic motivation and wellbeing of physical education and sports instructors of internal affairs establishments: a person-centered approach based on self-determination theory. *Physical Activity Review*, 10(2), 1-11. DOI: 10.16926/par.2022.10.16
- [13] Ryan, R.M. (2025). Motivation, movement and vitality: Self-determination theory and its organismic perspective on physical activity as part of human flourishing. *Psychology of Sport and Exercise*, 80. DOI: 10.1016/j.psychsport.2025.102932
- [14] Ryan, R.M., & Deci, E.L. (2020). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*, 61. DOI: 10.1016/j.cedpsych.2020.101860
- [15] Sytnik, S.V., Miroshnychenko, O.M., & Svidenska, H.M. (2022). Peculiarities of the emotional states of higher education students during the war in Ukraine. *Habitus*, 37, 48-51. DOI: 10.32843/2663-5208.2022.37
- [16] Tkachenko, P.P. (2016). Modernization of the system of physical education of students based on personality-oriented choice of motor activity. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University*, 139(1), 183-186. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuPN_2016_139%281%29_44
- [17] Tyshchenko, O. (2024). Enhancing a student's personal status through motivation to maintain health. *Legal Psychology*, 1(34), 86-92. DOI: 10.33270/03243401.86
- [18] Yukhymuk, V.P., Matviienko, I.S., Lopatskyi, S.V., Soverda, I.S., & Stepaniuk, S.I. (2025). Theoretical foundations of the formation and development of motivation for physical exercise among adolescent girls. *Prospects and Innovations of Science. Series "Pedagogy"*, 6(52), 1123-1134. DOI: 10.52058/2786-4952-2025-6(52)-1123-1134

Список використаних джерел

- [1] Башавець Н., Міхеєнко О., Жамардій В. Формування мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до здоров'я та здорового способу життя. *Витоки педагогічної майстерності*. 2024. Вип. 33. С. 167–173. DOI: 10.33989/2075-146x.2024.33.310066
- [2] Бондаренко В. В., Данильченко В. А., Ікаєв А. Р. Формування здоров'ярозвивальної компетентності в майбутніх офіцерів поліції під час навчальних занять зі спеціальної фізичної підготовки. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2025. № 1 (34). С. 67–73. DOI: 10.63437/3083-6433-2025-1(34)-10
- [3] Бондаренко В. В., Нікітенко О. В., Русанівський С. В., Слободянюк П. А. Мотивація до занять фізичною підготовкою здобувачів вищої освіти ЗВО МВС України під час позааудиторної роботи в умовах воєнного стану. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)»*. 2023. Вип. 11 (171). С. 29–33. DOI: 10.31392/UDU-nc.series15.2023.11(171).06

- [4] Bondarenko V. V., Prontenko V. V., Rusanivskiy S. V., Radzievskiy R. M., Danylchenko V. A., Shtanagei D. V., Pidoprygora M. V. Motor activity regimen and daily energy expenditure of cadets and employees in practical units. *Wiadomości Lekarskie*. 2025. No. 78 (8). P. 1470–1475. DOI: 10.36740/WLek/209499
- [5] Гуменний В. С., Галата О. В., Ложченко О. В. Особливості мотивації до занять з фізичного виховання курсантів льотних спеціальностей. *Вісник херсонського національного технічного університету*. 2021. № 4 (79). С. 190–195. DOI: 10.35546/kntu2078-4481.2021.4.22
- [6] Ігнатенко С. О. Формування мотивації студентів до самостійних занять фізичною культурою. *Наука і освіта*. 2016. №4. С. 125–130. DOI: 10.24195/2414-4665-2016-4-25
- [7] Коваль О. Формування мотивацій розвитку фізичної активності у студентів закладів вищої освіти *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини»*. 2020. Вип. 16. С. 32–36. DOI: 10.32626/2309-8082.2020-16.32-36
- [8] Литвин В. В. Основні чинники професійної мотивації майбутнього патрульного поліцейського. *Юридична психологія*. 2017. № 2 (21). С. 145–155. URL: <https://psychped.navs.edu.ua/index.php/psychped/article/view/685/689>
- [9] Ntoumanis N., Moller A. C. Self-determination theory informed research for promoting physical activity: Contributions, debates, and future directions. *Psychology of Sport and Exercise*. 2025. Vol. 80. DOI: 10.1016/j.psychsport.2025.102879
- [10] Ntoumanis N., Ng J. Y., Prestwich A., Quested E., Hancox J. E., Thøgersen-Ntoumani C., Williams G. C. A meta-analysis of self-determination theory-informed intervention studies in the health domain: Effects on motivation, health behavior, physical, and psychological health. *Health Psychology Review*. 2021. No. 15 (2). P. 214–244. DOI: 10.1080/17437199.2020.1718529
- [11] Okhrimenko I. M., Bilevych N. O., Drozdova L. V., Borets Y. V., Penkova N. E., Markus I. S., Sheremet I. V. Restoration of the psycho-physical state of future law enforcement officers during recreational and health-improving training sessions. *Acta Balneologica*. 2024. No. 66 (4). P. 262–267. DOI: 10.36740/ABAL202404108
- [12] Pavlova I., Zikrach D., Shvets V., Petrytsa P., Ortenburger D. Profiles of academic motivation and wellbeing of physical education and sports instructors of internal affairs establishments: a person-centered approach based on self-determination theory. *Physical Activity Review*. 2022. No. 10 (2). P. 1–11. DOI: 10.16926/par.2022.10.16
- [13] Ryan R. M. Motivation, movement and vitality: Self-determination theory and its organismic perspective on physical activity as part of human flourishing. *Psychology of Sport and Exercise*. 2025. Vol. 80. DOI: 10.1016/j.psychsport.2025.102932
- [14] Ryan R. M., Deci E. L. Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*. 2020. No. 61. DOI: 10.1016/j.cedpsych.2020.101860
- [15] Ситнік С. В., Мірошніченко О. М., Свіденська Г. М. Особливості емоційних станів здобувачів вищої освіти під час війни в Україні. *Габітус*. 2022. № 37. С. 48–51. DOI: 10.32843/2663-5208.2022.37
- [16] Ткаченко П. П. Модернізація системи фізичного виховання студентів на основі особистісно орієнтованого вибору рухової активності. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. 2016. № 139 (1). С. 183–186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuPN_2016_139%281%29_44
- [17] Тищенко О. Підвищення особистісного статусу студента через мотивацію до збереження здоров'я. *Юридична психологія*. 2024. № 1 (34). С. 86–92. DOI: 10.33270/03243401.86
- [18] Юхимук В. П., Матвієнко І. С., Лопачький С. В., Соверда І. С., Степанюк С. І. Теоретичні основи формування та розвитку мотивації до занять фізичними вправами дівчат підліткового віку. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка»*. 2025. № 6 (52). С. 1123–11347. DOI: 10.52058/2786-4952-2025-6(52)-1123-1134

BONDARENKO Valentyn

Doctor of Pedagogy, Professor, Professor of the Department of Special Physical Training of the National Academy of Internal Affairs

03035, 1 Solomianska Sq., Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0170-2616>;

KHUDIAKOVA Nataliia

Ph.D in Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Special Physical Training of the National Academy of Internal Affairs

03035, 1 Solomianska Sq., Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9068-2767>;

SHUMKO Yana

Research Fellow of the Department of Organization of Scientific Work of Higher Education Applicants of the Department of Organization of Scientific Activity of the National Academy of Internal Affairs

03035, 1 Solomianska Sq., Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6297-6445>

The Impact of Social and Organizational Factors of the Educational Process on Cadets' Motivation for Physical Exercise

Abstract. The relevance of the topic is determined by the need to ensure stable motivation of cadets to engage in physical exercise as an important psychological prerequisite for professional readiness, psycho-emotional resilience, and the effectiveness of future law enforcement activity under martial law. The purpose of the article is to determine the influence of socio-organizational factors of the educational process on cadets' motivation for physical exercise. The article analyzes contemporary domestic and international scientific approaches to the problem of physical activity motivation in the system of professional training, the principles of self-determination theory, as well as psychological concepts of intrinsic and extrinsic motivation. The structure of cadets' motivation for physical exercise is examined. The methodological framework of the study is based on the psychology of activity motivation, self-determination theory, and a systems approach; the methods used include analysis and synthesis of scientific sources, questionnaire surveys, and methods of mathematical statistics. It has been established that socio-organizational factors of the educational process (peer support, leadership requirements, assessment system, and instructors' personal example) function as external regulators of cadets' behavior which, under favorable psychological conditions, facilitate the gradual internalization of motives and the transition from externally determined to internally accepted motivation for physical exercise. At the same time, the dominance of a controlling style of pedagogical interaction and exclusive orientation toward normative requirements and performance assessment reduce the level of conscious motivation, intensify introjected regulation, and may lead to the formation of formal, situational participation of cadets in physical activity. It is determined that awareness of the applied and professional significance of specialized physical training strengthens intrinsic motivational attitudes and contributes to the formation of a value-based attitude toward physical activity. The scientific novelty of the study lies in the psychological substantiation of the role of socio-organizational factors in the educational process. The practical significance of the research is associated with the possibility of using the obtained results to improve the organizational and psychological foundations of professional training of cadets in higher education institutions with specific training conditions.

Keywords: martial law; cadet; motivation; educational process; police officer; socio-organizational factors; physical exercise.